

Van: b.brouwer@natuurenmilieu.nl

Utrecht, 20 11 2024

ARTHUR VAN SCHENDELSTRAAT 600
3511 MJ UTRECHT
NEDERLAND
T +31(0)30-2331328
INFO@NATUURENMILIEU.NL
WWW.NATUURENMILIEU.NL

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie LVVN,

Op 27 november a.s. vindt het Commissiedebat gewasbeschermingsmiddelen plaats. In deze brief benoemen we enkele hiaten in de risicobeoordeling en stellen we oplossingen voor om deze te ondervangen. Zo worden mens, dier en natuur beter beschermd tegen de risico's van blootstelling aan bestrijdingsmiddelen.

Vertrouwen in de toelatingsprocedure

In het Regeerprogramma is opgenomen dat het kabinet vertrouwen heeft in de nationale en Europese toelatingsinstanties, het Ctgb en de EFSA. Wetenschappelijke kennis ontwikkelt zich echter sneller dan de regels over de toelating van bestrijdingsmiddelen. In 2023 waarschuwden 159 wetenschappers in een [wetenschappelijke brandbrief](#) voor tekortkomingen in de toelatingsprocedure. Recent oordeelde ook het [Europese Hof van Justitie](#) dat het toelatingsbeleid van het Ctgb tekortkomingen heeft. Het Ctgb dient bij de risicobeoordeling de meest actuele beschikbare wetenschappelijke en technische kennis toe te passen en hierbij een eigen afweging maken (óók als een middel al is goedgekeurd door een ander land).

Dit levert risico's op voor mens, dier en milieu. Uit het lopende [SPRINT onderzoek van de WUR](#) blijkt dat bestrijdingsmiddelen verspreiden over grote afstanden en er veel verschillende residuen en in hoge concentraties in het Nederlandse milieu en in (bloed, urine, ontlasting) van Nederlandse burgers worden aangetroffen. Er is een zorgelijke afname van de biodiversiteit waarbij [volgens onderzoek van de WUR](#) bestrijdingsmiddelen een belangrijke oorzaak zijn. Ook mensen lopen risico. Volgens [Unicef](#) wordt maar liefst één op de twaalf Nederlandse kinderen blootgesteld aan te hoge concentraties bestrijdingsmiddelen. Wetenschappers waarschuwen voor een verband tussen chronische blootstelling van kinderen aan lage hoeveelheden bestrijdingsmiddelen en [autisme en ADHD](#). Daarnaast zijn er steeds meer aanwijzingen voor een relatie tussen bestrijdingsmiddelen en Parkinson (zie hierna), verschillende [kankersoorten](#), [longaandoeningen](#), [voortplantingsproblemen](#) en [immuniteitsproblemen](#).

Verbetervoorstellen

De risicobeoordeling van bestrijdingsmiddelen schiet tekort. Daarom doen wij voorstellen om de risico's voor 1) mens, 2) natuur en 3) water te ondervangen:

1. Verbeterpunten - gezondheid

Het [RIVM](#) en het [Ctgb](#) erkennen dat bestrijdingsmiddelen niet (voldoende) worden onderzocht op neurotoxiciteit (o.a. Parkinson, ALS en Alzheimer). In meerdere rechtszaken mochten lelietelers daarom toegelaten middelen toch niet gebruiken naast bewoning. Daarnaast is het [kankerrisico volgens wetenschappers decennialang te laag ingeschat](#). Verder wordt niet gekeken naar blootstelling via huisstof, terwijl uit het [OBO-onderzoek van het RIVM](#) blijkt dat er bij omwonenden gemiddeld 8 keer hogere concentraties aan bestrijdingsmiddelen in huisstof zitten dan verder weg gelegen woningen.

Het Rijk dient (in het Besluit activiteiten leefomgeving) bij intensief bespoten teelten, ruime bufferstroken tot aan omwonenden en kwetsbare locaties (scholen, zorginstellingen etc.) in te stellen. Dit is in lijn met artikel 4 van Verordening 1107/2009, waarin staat dat lidstaten het voorzorgsbeginsel kunnen toepassen bij de toelating, en met recente rechtspraak van het [Europese Hof van Justitie](#) waarin is bepaald dat de bescherming van mens, dier en milieu voorgaat op de bescherming van gewassen.

2. Verbeterpunten - Natuur

Uit onderzoek van [CML](#) en Natuur & Milieu blijkt dat de meest giftige bestrijdingsmiddelen normoverschrijdend in het water in natuur- en recreatiegebieden worden aangetroffen. Volgens [burgerinitiatief Meten=weten](#) worden bestrijdingsmiddelen tot diep in onze natuurgebieden aangetroffen. In verschillende uitspraken (zie [hier](#) en [hier](#)) oordeelden rechters dat intensief bespoten teelten, zoals lelieteelt, naast Natura 2000-gebieden schadelijk kunnen zijn voor de natuur. Voor een wissel naar zo'n intensieve teelt is daarom een natuurvergunning nodig. Provincies weten niet hoe ze hiermee moeten omgaan. Dit vormt een risico voor de natuur én voor boeren, die in onzekerheid zitten.

Om provincies richting te geven en te zorgen dat Natura 2000-gebieden niet nog verder verslechteren, dient het Rijk (in het Besluit kwaliteit leefomgeving) provincies te instrueren om in en rondom Natura 2000-gebieden (buffer)zones aan te wijzen waarin enkel biologische landbouw mag plaatsvinden. Dit geeft mede invulling aan de verplichting van Nederland om het gebruik van bestrijdingsmiddelen in Natura2000 gebieden te verbieden of minimaliseren (artikel 12 Richtlijn duurzaam gebruik pesticiden).

3. Verbeterpunten - Water

Eerder deze maand heeft het Ctgb een [beleidsregel](#) vastgesteld die bepaalt dat middelen worden herbeoordeeld bij structurele overschrijdingen van de *toelatingsnorm* voor water. Dit is een stap in de goede richting. Echter, de beleidsregel van het Ctgb ziet niet op overschrijdingen van de (meestal strengere) KRW-milieunorm, en draagt dus weinig bij om de KRW-doelen in 2027 te halen.

In de [Kamerbrief van 25 juni](#), staat wel een plan om in te grijpen bij overschrijdingen van de *KRW-milieunormen*: dit plan ziet echter alleen op de beperkte set prioritaire en specifiek verontreinigende stoffen. Hierdoor blijven veel andere, mogelijk schadelijke, stoffen buiten beeld. Zo staat Pyraclostrobin volgens de bestrijdingsmiddelenatlas in de top-10 overschrijdende stoffen uit 2023. Deze stof is zeer giftig voor het waterleven maar niet aangemerkt als prioritaire of specifiek verontreinigende stof.

Het Ctgb dient in te grijpen bij alle toegelaten stoffen waarbij de KRW-milieunormen structureel worden overschreden en niet enkel bij overschrijding van het (minder strenge) toelatingscriterium of bij overschrijdingen van de KRW-normen door prioritaire en specifiek verontreinigende stoffen.

Daarnaast kijkt het Ctgb bij nationale toelating alleen naar emissie van bestrijdingsmiddelen naar het oppervlaktewater door drift en niet naar drainage (anders dan in de meeste andere EU-landen). In 2012 zijn [door het RIVM](#) - in opdracht van het ministerie - methoden voor de beoordeling van uitspoeling via drainage opgesteld. Deze methoden zijn echter nog steeds niet geïmplementeerd in de beoordeling van het Ctgb. Dit levert een ernstige lacune op in de nationale toelatingsprocedure en een groot risico voor het behalen van de KRW-doelen.

Het Ministerie van LVVN dient de ontwikkelde methoden voor de beoordeling van drainage naar het oppervlaktewater goed te keuren, zodat ook in Nederland (net als in de rest van Europa) in de risicobeoordeling naar alle emissieroutes naar het water wordt gekeken.

Ruim twee jaar geleden nam de Tweede Kamer [een motie aan](#) die opriep tot het stoppen met het gebruik van bestrijdingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden. Volgens de Richtlijn duurzaam gebruik pesticiden (artikel 11 lid 2, onder c en artikel 12) moet Nederland het gebruik van bestrijdingsmiddelen in deze gebieden verbieden of in elk geval tot een minimum beperken.

Het is van belang dat de Minister de motie van de Kamer uitvoert, ons drinkwater gaat beschermen en het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden verbiedt. Dit kan bijvoorbeeld met een verbod op chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen, in aanvulling op het verbod op prioritare stoffen dat is opgenomen in artikel 27a Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Als overheidsorgaan is ook het Ctgb gehouden aan de Europese regels. Het Ctgb zou daarom in de gebruiksvoorschriften van chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen moeten opnemen dat zij niet in grondwaterbeschermingsgebieden gebruikt mogen worden.

Ten slotte

We vragen u in uw hoedanigheid als volksvertegenwoordiger om de Minister van LVVN en het Ctgb op te roepen om deze tekortkomingen in de toelating en het gebruik van bestrijdingsmiddelen op te lossen.

Met vriendelijke groet,

Rob van Tilburg
Directeur Programma's Natuur & Milieu

Mede namens de volgende organisaties:

